

Obeležen Dan Instituta za standardizaciju Srbije, Svetski dan standarda i 81 godina standardizacije na ovim prostorima

STANDARDI SU SVUDA OKO NAS

Standardi – zajednički jezik za sve

Bili mi toga svesni ili ne, standardi su deo našeg života. I kada radimo na bilo kom radnom mestu, i kada putujemo, i kada provodimo vreme sa našim najbližima – standardi su uvek prisutni. Oni su od suštinskog značaja i za međusobno funkcionisanje proizvoda i za lakšu komunikaciju među ljudima. Time danas, na neki način, predstavljaju kamen iz Rozete u svetu tehnologije. Kada se standardi primenjuju, sve jednostavno funkcioniše, ali ukoliko ih nema, to se odmah primeti. U svetu bez standarda, svakodnevnne aktivnosti koje uzimamo zdravo za gotovo, kao što su telefoniranje, pretraživanje na internetu ili korišćenje kreditne kartice na putovanju, bile bi mnogo komplikovanije, gotovo nemoguće – deo je poruke koja se mogla čuti na svečanosti u hotelu Metropol povodom Dana Instituta za standardizaciju Srbije, Svetskog dana standarda i 81 godine standardizacije na ovim prostorima.

Upravo ove rečenice objašnjavaju moto ovogodišnjeg Svetskog dana standarda "Standardi – zajednički jezik za sve", koji se, počev od 1970. godine, svake godine 14. oktobra obeležava širom sveta. Tim povodom tri međunarodne organizacije za standardizaciju ISO, IEC i ITU tradicionalno upućuju zajedničku poruku javnosti, a ove godine je ona bila fokusirana na to kako bi svet izgledao da nema standarda. Da, recimo, ne možete da koristite svoju kreditnu karticu u bilo kom bankomatu na svetu, da u svojoj zemlji ne možete da nađete sijalicu za lampu koju ste kupili u inostranstvu, da na putovanju ne možete da napunite telefon jer je utičnica nekompatibilna sa vašim punjačem, da ne možete da pošaljete fotografije putem interneta jer ne postoje standardizovani formati poput JPEG-a, da ne razumete znake za evakuaciju u slučaju opasnosti ili znake na uputstvu za korišćenje opreme, itd. Ovako bi se moglo unedogled nabrajati, ali srećom, standardi su tu pa je komunikacija i među ljudima i među mašinama, delovima i proizvodima, sa koje god

Dan Instituta za standardizaciju Srbije – 16. septembar, Svetski dan standarda – 14. oktobar i 81 godina standardizacije na ovim prostorima, obeleženi su 8. oktobra 2015. godine na svečanosti u beogradskom hotelu Metropol.

Pored zaposlenih u Institutu i njihovih saradnika, svečanosti su prisustvovali i visoki predstavnici Ministarstva privrede, predstavnici Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju GIZ, direktorke Direkcije za mere i dragocene metale i Akreditacionog tela Srbije, direktori Instituta za standardizaciju Crne Gore, Makedonije, Bosne i Hercegovine, članovi komisija za standarde i članovi Instituta.

Mr Ivan Krstić, direktor Instituta za standardizaciju Srbije

strane sveta da dolaze, danas omogućena i olakšana.

To je bila poruka i prezentacije koju su na ovoj svečanosti prisutnima predstavili najmlađi inženjeri Instituta za standardizaciju Srbije, *Jelena Krupež* i *Vukašin Daskalović*. Oni su se u svom predstavljanju pozabavili i vrlo popularnom onlajn-kupovinom i time na koje bismo sve probleme nailazili kada u svetu ne bi postojao standardizovani sistem mera.

Činjenica da olakšavaju zajednički rad i komunikaciju ljudi širom sveta,

samo je jedna od komponenata standarda, a njihov najveći značaj ogleda se svakako u tome da oni pomažu trgovini i doprinose uklanjanju prepreka. I zato je Svetski dan standarda, kao i ova svečanost povodom Dana Instituta, bio prilika da se promovise uloga standarda i standardizacije za potrebe privrede, vlada i potrošača širom sveta.

Kako je rečeno ovim povodom, prvi koraci u oblasti standardizacije na ovim prostorima napravljeni su još davne 1934. godine, kada je 16. septembra odr-

Aleks Inklar, ekspert Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju

žana osnivačka skupština Jugoslovenskog nacionalnog komiteta za normalizaciju. Taj dan se danas obeležava kao Dan Instituta, odnosno kao početak razvoja standardizacije na ovim prostorima.

Biti po JUS-u – biti po meri

Godine 1947. ustanovljena je međunarodna organizacija za standardizaciju ISO, a prvi jugoslovenski standard Savezna komisija za standardizaciju objavila je samo pet godina kasnije – 1952. godine.

– JUS je polako ulazio u našu svakodnevicu. Biti po JUS-u u svakodnevnom govoru označavalo je biti po meri. Tokom svih ovih godina menjali su se nazivi institucija, menjalo se područje njihovog delovanja, menjao se način njihove organizacije, ali sve one su imale jedan osnovni zadatak – donošenje i razvoj nacionalnih standarda – rečeno je na ovoj svečanosti.

U svakoj zemlji o standardima vodi računa nacionalno telo za standarde. Kod nas je to Institut za standardizaciju Srbije, čiji zaposleni pomažu da više od 1.500 stručnjaka iz različitih oblasti, koji dobrovoljno rade u nacionalnim komisijama za standarde, aktivno učestvuju u razvoju i donošenju srpskih standarda. Od prvih pokušaja nekog institucionalizovanog oblika standardizacije, preko formiranja prvog nacionalnog tela za standarde, do današnjeg Instituta za standardizaciju Srbije prošlo je više od 80 godina. Čitav taj period obeležen je brojnim promenama, koje su se pre svega odnosile na traženje najpogodnijeg oblika organizovanja aktivnosti iz oblasti standardizacije, kao i na različita usmerenja u samom procesu donošenja standarda. Ipak, jedna od stvari koja se za sve to vreme nije menjala – standardizacija je bila i ostala oslonac privrednog i tehnološkog razvoja društva.

Danas je Institut za standardizaciju Srbije jedino nacionalno telo za standar-

dizaciju, njegov osnivač je Vlada Republike Srbije, a ministarstvo koje upravlja poslovima standardizacije je Ministarstvo privrede, Sektor za infrastrukturu kvaliteta i bezbednost proizvoda na tržištu.

Od prvih objavljenih standarda, uloga Instituta je bila da omogući da svi standardi koji su neophodni korisnicima budu dostupni i da na taj način pomoćne uspostavljanju stabilnog unutrašnjeg tržišta, kao i da olakša da domaći proizvođači plasiraju svoje proizvode na stranom tržištu.

– Kao jedino nacionalno telo za standardizaciju, Institut danas ima veliku ulogu u procesu pridruživanja Republike Srbije Evropskoj uniji. U periodu od 1. januara 2007. godine do 30. septembra 2015, Institut je objavio 24.943 standarda i srodna dokumenta, kojima su preuzeti odgovarajući evropski standardi i srodni dokumenti. Time je Institut dosad preuzeo oko 96% svih evropskih standarda, čime je ispunjen najvažniji uslov da Institut postane punopravni član evropskih organizacija za standardizaciju CEN i CENELEC, a time i jedan od važnih uslova za pridruživanje Republike Srbije Evropskoj uniji – istakao je na ovoj svečanosti mr Ivan Krstić, direktor Instituta za standardizaciju Srbije, koji je svojim zalaganjem doprineo da Institut ispunji zadatak koji je pred njega postavljen u okviru evropskih integracija Republike Srbije.

Direktor Krstić je ovom prilikom predstavio i obnovljenu izdavačku delatnost Instituta. Rezultat tog rada je i 11 zbirki srpskih standarda koji su najvećim delom na srpskom jeziku, a oblasti koje su obuhvaćene ovim zbirkama su sistem menadžmenta kvalitetom, zavarivanje i srodni postupci, električne instalacije niskog napona, veličine i jedinice i industrijski sistemi i proizvodi, instalacije i oprema. Osim toga, Institut je objavio i niz promotivnih publikacija, među kojima su najnovije „Korišćenje ISO i IEC standarda i pozivanje na njih kao podrš-

Doprinos nacionalnoj standardizaciji

Institut za standardizaciju Srbije je na ovoj svečanosti dodelio priznanja za posebne zasluge u nacionalnoj standardizaciji, a dobitnici su: Tatjana Marjanović, Biljana Ćurčić, Mirjana Drpić, Tatjana Nešić, Dragana Cvetkov Rudež, Poslovno udruženje GS1 Srbija, Privredna komora Srbije, Rastislav Šostakov, Milan Đokić i Predrag Zdravković.

ka javnoj politici“, „Savladajte energetske izazove sa ISO 50001“ i „80+ godina izgradnje poverenja u kvalitet“ – informativna brošura o radu Instituta.

O samim delatnostima Instituta, kao i budućim aktivnostima i ciljevima, govorila je ovom prilikom Violeta Nešković-Popović, rukovodilac Sektora za informativno-izdavačku delatnost u Institutu za standardizaciju Srbije. Pored donošenja, preispitivanja i povlačenja srpskih standarda i srodnih dokumenata, prodaje srpskih, međunarodnih i drugih nacionalnih standarda, ona je istakla da je vrlo značajna aktivnost Instituta i delovanje kao informacionog centra i pružanja informacija o standardima, usluga edukacije, kao i obnovljene usluge sertifikacije sistema menadžmenta, proizvoda i osoba.

Rad Instituta za standardizaciju Srbije podržan je i kroz različite projekte. Poslednjih pet godina tehničku pomoć u razvijanju njegovih delatnosti pruža Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ, koju finansira nemačka vlada. Na taj način zaposleni Instituta imaju mogućnost da povećaju nivo svoje kompetentnosti, što doprinosi tome da korisnici standarda i drugih usluga Instituta budu zadovoljniji i da Institut kao ravnopravni partner može da učestvuje u evropskoj i međunarodnoj standardizaciji.

O tome kakve će koristi imati srpska privreda od pristupanja Institutu evropskim organizacijama CEN i CENELEC prisutnima je, u ime GIZ-a, govorio Aleks Inklar, međunarodni ekspert za standardizaciju. Kao jednu od najvažnijih koristi po srpsku privredu istakao je, svakako, slobodan promet robe na evropsko tržište.

Svakako, primena standarda je dobrovoljna, ali i te kako unapređuje poslovanje i šteti resurse jer je u njima definisana optimalna praksa. Ipak, za one koji žele da izvoze svoje proizvode na strana tržišta i da ispune uslove propisane u drugim zemljama, najlakši način da to postignu je primenom standarda. I pošto je za privredu vrlo korisno da učestvuju u razvoju standarda, ovom prilikom su predstavnici Instituta pozvali privredne subjekte da se priključe nekoj od blizu 200 nacionalnih komisija za standarde i na taj način posredno utiču i na razvoj standarda na međunarodnom i evropskom nivou.